

**KOBİ'LER AÇISINDAN BASEL II UZLAŞISININ KREDİ
PİYASASINA ETKİLERİ VE ALTERNATİF FİNANSMAN
YÖNTEMLERİ**

**THE EFFECT OF BASEL II ACCORD TO CREDIT MARKET FROM
THE PERSPECTIVE OF SME AND ALTERNATIVE FINANCE
METHODS**

Dr.Ahmet AKTÜRK*
Hasan ŞENOL**

ÖZET

2004 yılında yayımlanan Basel II uzlaşısı, Türkiye’de yürürlüğe girdiğinde, bankalar ve KOBİ’ler arasındaki kredi ilişkilerinde önemli değişiklikler meydana getirecektir. Basel II ile gelecek olan değişime uyum sağlayamayan ve değişimi yönetemeyen KOBİ’lerin kredi maliyetleri artacak ve ileriye yönelik sağlıklı planlar yapmaları zorlaşacaktır. Bu doğrultuda kredi alırken gösterilen teminatlarda da önemli değişiklikler yaşanacaktır. Artık gösterilen her teminat değil, likiditesi yüksek teminatlar kabul görecektir ve risk düzeyinin düşmesini sağlayacaktır. Likit teminatlara sahip olmayan KOBİ’ler ise bu durumda alternatif finansman yöntemlerine başvurarak kaynak bulma yoluna gidebileceklerdir.

Anahtar Kelimeler: Basel II, KOBİ, Alternatif Finans Metotları

ABSTRACT

Basel II according which was published in 2004, when it goes into effect in Turkey, will bring about many changes in credit relationship between banks and SMEs. With Basel II developing, credit costs and making anticipatory accurate plans of SMEs that are not adaptable to forthcoming alteration and not directing the alteration will be get difficult. Accordingly there are also some important changes in deposits when we borrow a loan. Then, not every designated assurance but higher liquidity assurances will be accepted and this will provide declining level of business risk. In the circumstances, SMEs that have not got liquidity assurance will try to find out supply by applying alternative financeways.

Keywords: Basel II, SMEs, Alternative Finance Methods

GİRİŞ

Basel II uygulamaları ile birlikte, kredi maliyetleri şu anki uygulamalarda farklı olarak, bilimsel olarak hesap edilmiş risk düzeyleri ile tespit edilecektir. Risk düzeyleri tespit edilirken kredinin türü, vadesi, teminatlar ve işletme kredi notu gibi unsurlar dikkate alınacaktır. Bu kapsamda kurumsal bir yönetime ve güçlü sermaye yapısına sahip, finansal

---

* Süleyman Demirel Üniversitesi, KMYO, İktisadi ve İdari Programlar, Okutman

** Süleyman Demirel Üniversitesi, EMYO, İktisadi ve İdari Programlar, Okutman

tablo kullanıcılarına sağlıklı bilgiler sunan, likit teminatları iyi olan işletmeler uygun şartlarda finansman olanaklarına sahip olacaklardır.

Basel II yürürlüğe girdiğinde bu şartları taşımayan işletmeler ise banka kredilerine alternatif finansman yöntemlerine başvurabileceklerdir. Fakat orta ve uzun vadede işletmelerin Basel II'nin ortaya koyduğu kriterlere uyum sağlamaları finansman maliyetlerinin azaltılması açısından önem taşımaktadır.

1. BASEL II KAVRAMI

1.1. Basel II'nin Oluşumu ve Amacı

Uluslararası Ödemeler Bankası (BIS) ülkelerin merkez bankalarının oluşturdukları uluslararası bir kuruluştur. Bankaların uluslararası ortak standartlarda daha güvenli bir şekilde çalışmasını sağlamak üzere, 1974 yılında BIS bünyesinde gelişmiş ülkelerin merkez bankaları ve banka denetim otoritelerinin katılımıyla Basel Bankacılık Denetim Komitesi oluşturulmuştur. Komite, üye ülkeler arasında denetim konularında işbirliğine olanak sağlayacak bir forum oluşturarak, uluslararası denetim sisteminin geliştirilmesi ve bankacılık denetim kalitesinin artırılmasını amaçlamaktadır. Komite, üye ülkelerin denetleme teknikleri ve çalışmalarını ayrıntılı bir şekilde belirlemekten çok, ortak ve standart yaklaşımlar saptayarak, belirli bir vizyonu dünyaya yayabilmek amacı taşımaktadır. Bu çerçevede, komitenin önemli hedeflerinden birisi de uluslararası denetim sistemindeki boşlukları doldurmaktır. Bu hedef kapsamında iki önemli prensip belirlenmiştir. Birinci prensip, hiçbir bankacılık kuruluşunun denetlemeden kaçmaması gerektiği, ikinci prensip ise, yapılan denetlemelerin yeterliliğidir. Bu amaçla, 1975 yılından beri çok sayıda çalışma yayınlamıştır.¹

Uluslararası finansal krizlerin önüne geçmek ve istikrarlı bir yapı oluşturmak, düzenleme ve gözetim standartlarını belirlemek için BIS'e bağlı kurulan bu komite, 1988 yılında Basel I olarak adlandırılan Basel sermaye yeterliliği düzenlemesini yayınlamıştır. Basel I' de amaç, bir bankanın sermaye yeterliliği aktiflerinin en az % 8 oranında olması ve kredi riskine karşı önlem almasıdır.

Zamanla sermaye hareketlerinin yoğunlaşması, bankaların kredi portföylerinin düşen performansı ve sermaye yeterliliğini karşılama ihtiyaçları, bankacılık sektörünün çok karmaşık hale gelmesi, menkul kıymetleştirme, kredi türevleri gibi yeni finansal enstrümanların ortaya çıkması ile birlikte Basel I yetersiz kalmıştır. 1999 yılında Basel II sermaye

---

¹ Güler ARAS, "Basel II Uygulamasının KOBİ'lere Etkileri ve Geçiş Süreci", Basel II Uygulamasının KOBİ'lere Etkileri ve Geçiş Süreci Çalıştayı, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, 2005, s.5

yeterliliği düzenlemesi için çalışmalar başlamış ve 2004 yılında yayınlanmıştır.²

Yeni düzenlemelerle birlikte, bankaların kendi iç kontrol ve risk yönetimi süreçlerine daha fazla önem vermesi ve böylece finansal sistemin daha güvenli ve itibarlı bir hale gelmesi amaçlanmaktadır. Dolayısıyla Basel II uzlaşısı, temel olarak finansal sistemde güvenliğin ve sağlamlığın temin edilmesi amacı ile oluşturulmuş ve tüm önemli bankalara hitap edecek biçimde geliştirilmiştir. Bu amaca paralel olarak Basel II, şeffaf ve uluslararası genel kabul görmüş muhasebe ilkelerine uyumlu finansal tablolar yolu ile piyasa disiplinini sağlayarak rekabetçi eşitliği arttırmaktadır. Bu doğrultuda aşağıda belirtilen amaçlar Basel II'nin temel amaçları olarak özetlenebilmektedir.³

- Finansal sistemde güven ve sağlamlığı sağlamak,
- Rekabet eşitliğini arttırmak,
- Riskin ele alınmasında daha kapsamlı ve risk odaklı yaklaşımları ortaya koymak,
- Bankaların maruz kaldıkları riskleri daha iyi ölçmek ve bunu en az sermaye düzeyi ile ilişkilendirmek,
- Ulusal ve uluslararası denetim uygulamalarını güçlendirmek,
- Bankaları risk yönetim yeterliliklerini geliştirmeleri için teşvik etmek.

1.2. Basel II Düzenlemesinin Üç Temel Prensi

Basel II sermaye yeterliliği düzenlemesi birbirini destekleyen üç temel prensip üzerine kurulmuştur. Bunlar;

- Birinci yapısal blok, asgari sermaye ihtiyacı,
- İkinci yapısal blok, denetimsel inceleme süreci,
- Üçüncü yapısal blok, piyasa disiplini.

1.2.1. Asgari Sermaye İhtiyacı

Bir projenin kredilendirilmesinde Basel I kriterleri üç kavramı dikkate almakta ve bunlara göre kredi talebinin değerlendirilmesini öngörmektedir. Buna göre, bir bankanın kredi vermesinde dikkate alınacak kavramlar özkaynak, kredi riski ve piyasa riskidir. Kredi talebinin olumlu cevaplandırılabilmesi için özkaynakların kredi riski ile piyasa riski toplamına bölünmesi neticesinde ortaya çıkan değer, bankanın sermayesinin % 8'ine

---

² Sadiye OKTAY, Halime TEMEL, "Basel II Kriterleri Ekseninde Ticari Bankalarda Kredi Riski Yönetiminin Karşılaştırılmasına Yönelik Bir Saha Çalışması", ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:3, Sayı:6, 2007, s.164

³ Ankara Ticaret Odası, Basel II KOBİ'lerin Kredi Riski ve Derecelendirilmesi, Yorum Basın Yayın, Ankara, 2007, s.10

eşit veya daha büyük olması gerekir. Yoksa banka tarafından kredi talebinin reddedilmesi gerekir.

Basel II kriterleri ise üç kavrama ilave olarak dördüncü bir kavrama yer vermekte ve operasyonel riski ilave etmektedir. Böylelikle, kredi tahsisi sırasında banka veya kredi kuruluşları daha dikkatli davranmak ve kendi sermaye yapılarını da güçlendirmek zorunda kalacaklardır.

1.2.2. Denetimsel İnceleme Süreci

Basel Komitesi gözetim prosedürlerine yönelik çeşitli yenilikler getirmiştir. Bunların temel amacı; bankaların yükledikleri riskleri karşılayacak düzeyde sermaye taşımalarını sağlamak ve kendi risklerini izleme ve yönetme konusunda daha gelişmiş teknikleri geliştirip kullanmaları yönünde teşvik edilmelerini temin etmektir. Düzenleme, sermayenin uygun olmayan risk kontrol mekanizmaları için bir ikame olmadığını, dahili limitlerin uygulamaya sokulması, karşılık seviyelerinin yükseltilmesi ve iç kontrollerin artırılması gibi yöntemlerle risk yönetiminin güçlendirilmesinin şart olduğunu özellikle vurgulamaktadır. Komite, yerel gözetim ve denetim otoritelerinin, bankaların kendi sermaye ihtiyaçlarını ne ölçüde değerlendirebildiklerine yönelik incelemeler yapmalarını ve uygun gördükleri durumlarda müdahale etmelerini beklemektedir.

1.2.3. Piyasa Disiplini

Piyasa disiplini birinci ve ikinci yapısal blokları tamamlayıcıdır. Bankaların risk profilleri, mevcut sermayesi ve sermaye yeterliliği ile ilgili bilgi sahibi olmak ve bankalar arasında standardize bilgiye dayalı karşılaştırma yapabilmek için şeffaf bir yapı gerekmektedir. Piyasa katılımcıları, kamuya açıklanacak bilgiye dayalı olarak alacakları kararlarda riske göre karar verme olanağına sahip olacaklardır.

Basel II'nin üçüncü ayağını oluşturan piyasa disiplini ile amaçlanan bu şeffaflığı sağlamaktır. Üçüncü blokta, bankaların kamuoyuna ne tür bilgileri ne şekilde açıklayacakları başka bir ifade ile bankaların kendi finansal durumlarını ilgili kesimlere ne şekilde rapor edeceklerinin çerçevesi belirlenmiştir. Sermaye yapısı, portföy yapısı ve riskler dikkate alınarak, sermaye yeterliliği, kredi riski, hisse senedi şeklinde yapılan yatırımların riski, kredi riskini azaltma teknikleri, piyasa riski, menkul kıymetleştirme riski ve faiz riski gibi bilgilerin açıklanması ilgililerden istenmektedir.

2. KOBİ TANIMI, EKONOMİDEKİ YERİ VE FİNANSMAN İHTİYAÇLARI

2.1. KOBİ Tanımı ve Ekonomideki Yeri

Türkiye'de uzun zaman küçük ve orta ölçekli işletme tanımı konusunda karmaşa yaşanmıştır. 2005 yılı sonunda yapılan bir düzenleme ile ortak bir KOBİ tanımı getirilmiştir. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın yaptığı tanıma göre; KOBİ'ler 250 kişiden az çalışanı istihdam eden ve net satış hasılatı ve/veya finansal bilanço büyüklüğü 25 milyon TL'yi aşmayan işletmelerdir. Avrupa Birliği tarafından yapılan KOBİ tanımlamasında ise,

250'ye kadar çalışanı olan ve cirosu 50 milyon veya bilanço tutarı 43 milyon €'ya kadar olan işletmeler KOBİ tanımı kapsamına alınmıştır.

Türkiye'de ekonomik ve toplumsal olarak göz ardı edilemeyecek bir gerçek olan KOBİ'ler, toplam işletmelerin % 99.8'ini, toplam üretimin %38'ini karşılamaktadır.⁴ Dünyada ise KOBİ'ler toplam işletmelerin % 95'ini, toplam istihdamın % 66'sını ve toplam üretimin % 55'ini karşılamaktadır.⁵

Türkiye'deki KOBİ'lerin, dünyadaki rekabet ortamına uyum sağlayabilmesi için, destek ve hizmet sağlayan kamu ve özel sektör kuruluşları ile sivil toplum örgütlerinin destek ve hizmet kapasiteleri ile aralarındaki işbirliği ve koordinasyonun artırılması, ilgili politikaların en geniş katılımla ve geleceğe dönük perspektifle sağlıklı biçimde oluşturulması, uygulanması, izlenmesi ve etkilerinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Çünkü, finansman kaynaklarına erişim, uygulamalı hizmet içi eğitim, araştırma ve geliştirme faaliyetleri, yeniliklerin yayım oranı, bilgi ve iletişim teknolojisi imkanlarından yararlanma oranı, mevzuat engellerinin kaldırılması, çevre koruma bilincinin yaygınlık düzeyi, kurumsallaşma, elektronik ticaret, işletmeler arası işbirliği ağlarının oluşumu, destekleme politikalarının kalitesi ve benzeri kriterlere göre Türkiye'deki KOBİ'ler ile gelişmiş ülkelerdeki KOBİ'ler karşılaştırıldığında aralarında rekabet gücü ve sunulan fırsatlar açısından önemli farklılıklar olduğu görülecektir.⁶

2.2. KOBİ'lerin Gelişmesinde Banka Kredilerinin Önemi

Rekabetin ve değişimin yoğun olarak yaşandığı günümüzde, kredi kaynaklarının KOBİ'lerin kullanımına sunulması, KOBİ'ler vasıtasıyla sürdürülebilir ekonomik büyümeyi sağlamak açısından büyük önem taşımaktadır. Fakat Türkiye'de bankacılık sisteminin uzun yıllar KOBİ'lere yönelik stratejiler geliştirememiş olması ve teminat konusunda esnekliğin bulunmaması KOBİ'lerin kredi olanaklarından yeterince yararlanmasını engellemiştir.⁷

Yapılan bir araştırma bunu doğrular nitelikte olup, KOBİ'lerin % 50'sinin finansman sorununu uzun vadede gelişmeyi en çok etkileyen kısıt olarak gördüğü tespit edilmiştir.⁸

2003 yılında Türkiye İstatistik Kurumu tarafından yapılan başka bir araştırmada ise KOBİ'lerin toplam istihdamın % 76,7'sini, toplam yatırımların % 26,5'ini, toplam üretimin % 38'ini karşıladığı tespit edilmiştir. Fakat KOBİ'lerin toplam kredi hacminden ise % 25'lik bir pay aldıkları görülmüştür.⁹

⁴ 2007-2009 KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı, T.C. Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara, 2007, s.24

⁵ Erdoğan ALKİN, "KOBİ'ler ve Türkiye Ekonomisi", I.Orta Anadolu Kongresi, Kayseri, 2001, s.1

⁶ 2007-2009 KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı, s.8

⁷ Mustafa Kemal YILMAZ, Ali KÜÇÜKÇOLAK, "Basel II Uygulamalarının KOBİ'lere Etkileri ve İMKB Şirketlerinin Bu Açıdan Değerlendirilmesi", Finans-Politik ve Ekonomik Yorumlar, Yıl: 43, Sayı: 507, 2006, s.45

⁸ Rıfat HİSARCIKLIOĞU, "Risk Yönetimi ve Basel II'nin KOBİ'lere Etkileri Toplantısı", TOBB, Ankara, 2005

⁹ 2007-2009 KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı, s.24

Bankaların KOBİ'lere sağladığı kredilerin artması gerekmektedir. Fakat kısa vadede KOBİ'lerin Basel II'ye uyum sorunlarından dolayı kredi kullanımında sıkıntılar yaşanacağı tahmin edilmektedir. Uzun vadede ise Basel II'nin KOBİ'ler ve bankalar arasında karşılıklı güvene dayalı bir iletişim oluşmasına ve böylece verilen kredilerin artmasına zemin hazırlayacağı umulmaktadır.

2.3. Basel II'ye Göre Kredi Alınması, Kredi Teminatları

KOBİ'ler banka kredisi alabilmek ve fiyatlama avantajlarından yararlanabilmek amacıyla çeşitli teminatlar vermek zorundadırlar. Basel II ile birlikte teminatlar konusunda önemli değişiklikler yaşanacaktır.

Günümüzde Türkiye'de yaygın olarak kullanılan teminat türleri ve ağırlıkları aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 1. Türkiye'de Kullanılan Teminat Türleri ve Ağırlıkları (%)

İpotek	42,80
İmza Karşılığı	22,27
Kefalet	18,32
Belge Karşılığı	16,11
Kredi Garanti Fonu	0,50

Kaynak: Saha Araştırması Çalışması Ön Değerlendirme Raporu, Ekonomik ve Stratejik Araştırmalar Merkezi, KOSGEB, Ankara, 2004, s.41

Türkiye'deki mevcut teminat sisteminin Basel II'nin yürürlüğe girmesiyle birlikte KOBİ'ler üzerinde risk azaltıcı bir etkisi olmayacaktır. Sistemin Basel II'ye uyumlu hale getirilmemesi halinde KOBİ'lerin sermaye yükümlülüğü ve kredi maliyetleri azalmayacaktır.¹⁰

Basel II'nin yürürlüğe girmesiyle geçerli olacak teminatlar ise şu şekilde sıralanabilir:

- Nakit para,
- Altın,
- Ana endeksteği hisse senetleri,
- Mevduat veya mevduat sertifikası,
- Yatırım fonları,
- Borçlanma senetleri (değerlendirme notuna göre)
- Borçlanma senetleri, (değerlendirme notu yoksa; likit ve bankalarca çıkartılmış)
- Ana endeks dışında, fakat düzenlenmiş piyasalarda işlem gören senetler,
- Ana endeks dışında, fakat düzenlenmiş piyasalarda işlem gören senetleri de barındıran fonlar.

¹⁰ Basel II Uygulamaları ve KOBİ'ler, Bandırma İktisadi Araştırmalar Enstitüsü, Yayın No: BK-3/2007, Balıkesir, 2007, s.37

Bu şartlar altında KOBİ'lerin bankalardan kredi bulma imkanı zorlaşacaktır. Ayrıca KOBİ'lerin daha çok büyük işletmelere hitap eden sermaye piyasalarından yararlanma imkanları da sınırlıdır. Bu nedenlerle kredi imkanı bulamayan KOBİ'ler finansman sorunlarını gidermek amacıyla alternatif finansman yöntemlerine başvurabilirler.

3. KOBİ'LERİN BANKA KREDİLERİ YERİNE KULLANABİLECEKLERİ ALTERNATİF FİNANSMAN YÖNTEMLERİ

KOBİ'lerin kullanabilecekleri alternatif finansman yöntemleri şöyle sıralanabilir.

3.1. Factoring

Factoring, vadeli satış yapan işletmelerin her türlü mal ve hizmet satışından doğan alacak haklarını factor adı verilen finansal kuruluşlara satmak suretiyle kısa vadeli kaynak sağladıkları bir finansman tekniğidir. Factoring, satıcı işletmenin senet kırdırmaya benzer biçimde alacaklarını bir defaya mahsus olarak, factor'e devretmesinden farklı bir olaydır. Aynı zamanda bir finansal yönetim aracıdır. İşletmenin mevcut ve gelecekteki kredili satışlarıyla ilgili alacakları devredilmekte, factoring işletmesi kredili satış işlemlerinin her aşamasında söz sahibi olmaktadır.¹¹

3.2. Forfaiting

Bir ihracatçının yapmış olduğu vadeli satıştan doğan ve bir kambiyo senedi, garanti mektubu veya alacağın devrine izin veren başka bir araç ile belgelenmiş alacaklar, ihracatçının kendisine veya anılan belgelerin lehdarına rücu etme şartı olmaksızın bir finansman kuruluşu tarafından satın alınması işlemidir. Söz konusu alacakları satın alan gerçek veya tüzel kişiye forfaiter denir. Forfaiter bir banka veya uzman kuruluş olabilir.¹²

Forfaiting genel olarak factoringe benzese de, sağladığı finansman oranı, vade ve çalışma alanının yatırım malları olması sebebiyle factoringden ayrılmaktadır.¹³

3.3. Finansal Kiralama

Finansal kiralama, bir malın öz kaynak veya kredi kullanılarak satın alınması yerine bir finansal kiralama işletmesi tarafından satın alınarak yatırımlara kiralanarak kira süresinin sonunda ise sembolik bir bedel karşılığı yatırımcıya satılmasını ön görmektedir.¹⁴

Başlıca faaliyet ve finansman kiralaması olmak üzere iki şekilde yapılmaktadır. Faaliyet kiralamasında, işletmenin finansman ihtiyacını

¹¹ Hasan TUTAR, Orhan KÜÇÜK, Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003, s.258

¹² Zekai ÖZDEMİR, "Dış Ticaret Finansman Tekniklerinden Factoring ve Forfaiting İşlemleri", Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yayın No:2005/2, s.209

¹³ Ali CEYLAN, Finansal Teknikler, Ekin Kitapevi Yayınları, Bursa, 1995, s.51

¹⁴ Mahmut TEKİN, Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği, Detay Yayıncılık, Ankara, 2004, s.182

giderdiği gibi kiralanan varlıkla ilgili bir takım servis ve kolaylıklardan da yararlanabilmektedir. Finansman kiralamasında ise kiraya verenin, kiralanan mala ait tüm risk ve menfaatleri sahibi gibi devrettiği bir kiralama şeklidir.¹⁵

3.4. Sermaye Piyasaları

İşletmeler sermaye piyasası araçları ile kaynak bulma yoluna gidebilirler. Fakat şu an için bu yol, KOBİ'lerin bir çoğunun kurumsal bir yapıya sahip olmaması nedeniyle önemli bir alternatif olarak görülmemektedir.

Fakat Sermaye Piyasası Kurulu tarafından sermaye piyasası araçlarının işlem göreceği bir KOBİ piyasasının kurulması çalışmaları halen sürdürülmektedir. Bu piyasasının faaliyete geçmesi ile birlikte alternatif olarak KOBİ'ler tarafından kullanılabilir.

3.5. Risk Sermayesi

Genellikle KOBİ ve özellikle piyasaya yaratıcı, gelecek vadeden yatırımlarla girmeye hazırlanan girişimcilerin finansman ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik bir finansman aracıdır. Risk sermayesi, bir risk sermayedarı tarafından özsermaye veya benzeri bir kaynak ile büyümeye yönelmiş, KOBİ niteliğindeki bir işletmenin amaçlarını gerçekleştirebilmesi için gerekli imkanların sağlanmasıdır.¹⁶

Risk sermayesi, girişimci işletmeye gelişim sürecinin farklı devrelerinde çeşitli finansman olanakları sağlar. Kullanıldığı aşamaya göre çeşitli risk sermayesi türleri bulunmaktadır.

3.6. Satıcı Kredileri

Bir malın satılmasından sonra belli bir tarihte malın değerinin ödenmesine imkan tanınmasıdır. Banka kredisi kullanmayan KOBİ'ler tarafından Basel II sürecinde daha fazla kullanılacağı düşünülmektedir.

3.7. Birleşmeler

Ortaklık kurarak daha güçlü bir finansal yapıya kavuşmak amacıyla kullanılabilir. Türkiye'de kısa vadede olmasa da uzun vadede önemli bir alternatif olarak KOBİ'ler tarafından kullanılacağı düşünülmektedir.

---

¹⁵ CEYLAN, s.69

¹⁶ CEYLAN, s.96

SONUÇ ve ÖNERİLER

Uluslararası finansal piyasalardaki gelişmeler, finansal disiplini sağlamak ve uluslararası riski yönetmek amacıyla, finansal kurumların analiz ve raporlama yeteneklerinin geliştirilmesine ve bu kurumlarla kredi ilişkisi içinde bulunan işletmelerin kendi işleyişlerini düzeltmelerine yönelik birtakım önlemlerin alınmasını gerektirmiştir.

Bu amaçla BIS'e bağlı olarak kurulan Basel komitesi, 1998 yılında Basel I'i, 2004 yılında ise Basel II'yi yayınlamıştır. 2007 yılı itibariyle G 10 (ABD hariç) ve AB'de yürürlüğe girmiştir. Basel II'nin Türkiye'de ise 2009 yılı itibariyle yürürlüğe girmesi planlanmıştır. Fakat global kriz nedeniyle uygulaması ileri bir tarihe ertelenmiştir.

Basel II uzlaşısıyla birlikte, bankalar üstlendikleri riskleri yönetebilmek için belli standart veya içsel modelleri uygulayacaklardır. KOBİ'ler ise bankalardan kullanacakları kredinin maliyetini aşağıya çekebilmek ve kredi derecelendirme kuruluşlarından iyi not alabilmek için özellikle finansal tablo kullanıcılarına sağlıklı bilgiler sunmak ve kurumsal yönetim anlayışını uygulamak zorunda kalacaklardır.

Basel II uzlaşısı, Türkiye'de standartları belirlenmiş ve iyi işleyen kredi piyasasının oluşmasına ve böylece ülke ekonomisine orta ve uzun vadede önemli katkı sağlayacağı açıktır. Fakat kısa vadede çeşitli sorunları da beraberinde getireceği tahmin edilmektedir. Bu sorunların birisi de KOBİ'lerin değişime uyum sağlayamayarak kredi imkanlarına erişimlerinin azalma ihtimalidir.

İşte bu noktada KOBİ'lerin banka kredileri yerine kullanabilecekleri alternatif finansman yöntemleri devreye girecektir. Fakat bu yöntemler kalıcı çözüm değildir. Bunun yerine KOBİ'lerin aşağıda belirtilen öneriler doğrultusunda gelişerek değişmeye odaklanmaları hem kredi piyasasından hem de sermaye piyasasından uygun koşullarda kaynak bulmalarını kolaylaştıracaktır. KOBİ'lerin;

- Kurumsal yönetim anlayışını benimseyerek eşitlik, şeffaflık, hesap verilebilirlik ve sorumluluk kavramlarının işletmenin tüm faaliyetlerinde uygulaması gerekecektir.
- Gerçeğe uygun finansal tablolar hazırlayarak kullanıcılara sunması işletmeye olan güveni arttırarak daha uygun koşullarda kredi bulma imkanı sağlayacaktır.
- Kredi piyasasından uygun koşullarda kaynak bulabilmesi için sürdürülebilir bir borç yüküne sahip olması gerekmektedir. Bunu sağlayamayan KOBİ'lerin ise gerekiyorsa birleşme yolu ile sermaye yapılarını güçlendirmeleri uygun olacaktır.
- Teminat yapılarını Basel II'ye göre şekillendirmeleri kredi ihtiyacı doğduğunda uygun koşullarda kredi bulmalarını kolaylaştıracaktır.

- Faaliyetlerinden doğan riskleri en aza indirecek araçları kullanmaları risk düzeylerini düşürecektir.
- Kadrolarını bu değişimi iyi yönetebilecek uzman kişilerden oluşturmaları gerektir.

KAYNAKÇA

1. 2007-2009 KOBİ Stratejisi ve Eylem Planı, T.C. Devlet Planlama Teşkilatı, Ankara, 2007
2. ALKİN Erdoğan, “KOBİ’ler ve Türkiye Ekonomisi”, I.Orta Anadolu Kongresi, Kayseri, 2001
3. Ankara Ticaret Odası, Basel II KOBİ’lerin Kredi Riski ve Derecelendirilmesi, Yorum Basın Yayın, Ankara, 2007
4. ARAS Güler ARAS, “Basel II Uygulamasının KOBİ’lere Etkileri ve Geçiş Süreci”, Basel II Uygulamasının KOBİ’lere Etkileri ve Geçiş Süreci Çalıştayı, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul, 2005
5. Basel II Uygulamaları ve KOBİ’ler, Bandırma İktisadi Araştırmalar Enstitüsü, Yayın No: BK-3/2007, Balıkesir, 2007
6. CEYLAN Ali, Finansal Teknikler, Ekin Kitapevi Yayınları, Bursa, 1995
7. HİSARCIKLIOĞU Rıfat, “I.Risk Yönetimi ve Basel II’nin KOBİ’lere Etkileri Toplantısı”, TOBB, Ankara, 2005
8. OKTAY Sadiye, Halime TEMEL, “Basel II Kriterleri Ekseninde Ticari Bankalarda Kredi Riski Yönetiminin Karşılaştırılmasına Yönelik Bir Saha Çalışması”, ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:3, Sayı:6, 2007
9. ÖZDEMİR Zekai, “Dış Ticaret Finansman Tekniklerinden Factoring ve Forfaiting İşlemleri”, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yayın No:2005/2
10. Saha Araştırması Çalışması Ön Değerlendirme Raporu, Ekonomik ve Stratejik Araştırmalar Merkezi, KOSGEB, Ankara, 2004
11. TEKİN Mahmut, Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği, Detay Yayıncılık, Ankara, 2004
12. TUTAR Hasan, Orhan KÜÇÜK, Girişimcilik ve Küçük İşletme Yönetimi, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2003
13. YILMAZ Mustafa Kemal, Ali KÜÇÜKÇOLAK, ”Basel II Uygulamalarının KOBİ’lere Etkileri ve İMKB Şirketlerinin Bu Açından Değerlendirilmesi”, Finans-Politik ve Ekonomik Yorumlar, Yıl: 43, Sayı: 507, 2006